

تخلفات پزشکی و راههای کاهش شکایت از پزشکان و کادر درمانی

دکتر شبنم بزمی

دانشیار گروه اخلاق پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

قصور چیست؟

چه موقع می گوئیم فردی مرتکب قصور شده است؟

چه موقع گفته می شود طبیب مرتکب قصور پزشکی شده است؟

انواع قصور پزشکی کدام است؟

نحوه رسیدگی به قصور پزشکی چگونه است؟

مراجع ذیصلاح رسیدگی به قصور پزشکی کدامند؟

معنای قصور:

معنای لغوی قصور عبارت است از:
فروماندن، عاجز گردیدن، کوتاه آمدن، از کاری
باز ایستادن، وا گذاشتن کاری از روی عجز و درماندگی

مسئولیت های شغلی پزشک

- حقوقی
- کیفری
- حقوقی و کیفری

حقوقی

- در اینجا شاکی (معمولاً بیمار) به مرجع قضایی مراجعه و شکایت خود را مطرح نموده و تقاضای غرامت میکند حال اگر با نظر کارشناس پزشکی قانونی پزشک مقصر شناخته شود محکومیت و مجازات وی از نوع حقوقی خواهد بود این نوع محکومیت قابل بیمه شدن است

« در مقابل هر شکایت شفاهی چهار بیمار ناراضی وجود دارد
و در مقابل هر شکایت کتبی یکصد شکایت شفاهی »

در حقیقت باید گفت:

در مقابل یک شکایت کتبی چهارصد (400) بیمار ناراضی
احتمالاً وجود دارد.

قصور پزشکی Medical Negligence

تعریف: مبنای دعوی قصور پزشکی این است که بیمار متعاقب کوتاهی در استاندارد مراقبتهای پزشکی و درمانی ارائه شده آسیب ببیند به عبارتی دیگر این مراقبتها یا کافی نبوده و یا مطلوب نبوده است و اگر بیمار بتواند این کوتاهی در استاندارد مراقبتهای درمانی را اثبات نماید پزشک متضمن پرداخت خسارت مالی به بیمار می باشد.

برای آنکه بتوان گفت فردی مرتکب قصور شده باید:

- 1- فردی که مرتکب قصور می شود باید وظیفه یا مسئولیتی در قبال فرد دیگر داشته باشد.
- 2- باید در اجرای وظیفه یا مسئولیت فوق ، کوتاهی کرده باشد.
- 3- در نتیجه کوتاهی نمودن در مسئولیتی که نسبت به فرد داشته، وی دچار آسیب و زیان شده باشد.

برای اطلاق لفظ “قصور پزشکی”:

- 1- فرد باید بیمار پزشک باشد و در واقع پزشک مراقبت پزشکی و درمان وی را پذیرفته باشد.
- 2- پزشک باید اعمالی انجام داده باشد که از نظر معیارهای پزشکی قابل پذیرفتن نمیباشد و یا بطور شایعتر اعمالی را که بعنوان اقدامات پذیرفته شده پزشکی باید انجام میداد، انجام نداده باشد.
- 3- در نتیجه انجام عملی که نباید انجام میشد و یا انجام ندادن کاری که باید انجام میگرفت ، بیمار متحمل آسیب شده باشد.

■ ماده 144 قانون مجازات اسلامی تحقق جرائم عمدی منوط به احراز تقصیر مرتکب است . در جنایات غیر عمدی اعم از شبه عمدی و خطاء محض مقررات کتاب قصاص و دیات مطرح است. و در تبصره این ماده آمده است: تقصیر اعم از بی احتیاطی و بی مبالاتی است. مسامحه، غفلت، عدم مهارت و عدم رعایت نظامات دولتی و مانند آنها حسب مورد از مصادیق بی احتیاطی یا بی مبالاتی محسوب میگردد.

انواع تقصیر پزشکی:

بی مبالائی
بی احتیاطی

بی مبالاتی:

پزشک از انجام اعمالی که در مواجهه با بیمار و بیماری او، جزو اعمال پذیرفته شده ضروری بوده، غفلت نموده است. (یعنی اموری که لازم بوده انجام نداده است.)

مثال ۱:

فردی دچار حادثه شده و توسط مسئول اورژانس ویزیت میشود (با این کار وی مسئولیت بیمار را پذیرفته است). مصدوم در اثر افتادن روی دستش از درد مچ دست شاکی است. پزشک با معاینه بالینی تشخیص ضرب دیدگی جزئی گذاشته و با دستور داروئی وی را مرخص میکند. مصدوم بعد از مدتی بعلت استمرار درد و تورم ناحیه مچ دست به طبیب دیگری مراجعه و در رادیوگرافی تشخیص شکستگی داده میشود و علیرغم درمان مقتضی دچار عوارضی (نظیر بدجوش خوردن ، استئوآرتریت و ازکارافتادگی) میشود. در این مثال پزشک اورژانس از انجام رادیوگرافی غفلت کرده و مرتکب بی مبالاتی شده است.

مثال ۲:

پزشک جراح روز بعد از عمل جراحی توسط پرستار کشیک، تلفنی از وخیم شدن حال بیمار مطلع شده و به صدور دستورات تلفنی اکتفا کرده و از حضور بر بالین بیمار خودداری میکند. در صورتیکه بدنبال این غفلت پزشک، بیمار دچار عوارض شود و یا فوت کند، پزشک مرتکب بی‌مبالاتی شده است.

مثال ۳:

در صورتیکه پزشک در مواجهه با بیمار مارگزیده از انجام برخی اقدامات روتین نظیر تجویز آنتی سرم خودداری کند و بدنبال آن بیمار دچار عوارض گردد در اینصورت پزشک مرتکب بی مبالاتی شده است.

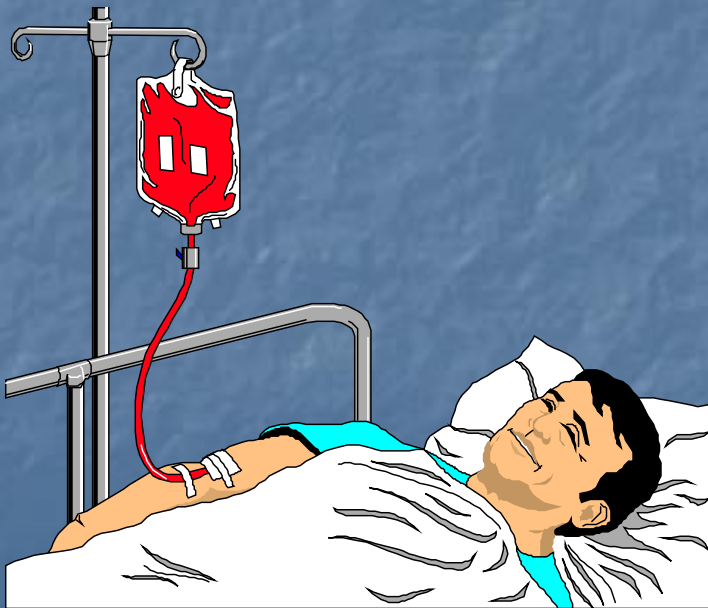
بی احتیاطی:

طیب، جراح یا سایرین با انجام اقداماتی در اثر بی توجهی و بی دقتی دچار اشتباه شده اند و در نتیجه بیمار دچار آسیب شده است. (به عبارتی دیگر کارهایی انجام داده اند که نباید انجام میشد).

مثال ۱:

جاگذاشتن وسایل جراحی یا گاز و امثال آن در داخل شکم بیماری که تحت عمل جراحی قرار گرفته است.

مثال ۲:

پاره کردن روده در برخی اعمال جراحی شکم مثل جراحی کیسه صفرا و غیره

پاره کردن رحم حین کورتاژ

بستن حالب در هنگام برخی از اعمال جراحی زنان
هرگونه دستکاری نابجا در اعضایی که در مجاورت عضو مورد عمل قرار دارند

تجویز دارو با دوز اشتباهی بیش از میزان دوز درمانی
اشتباه در اتصال اکسیژن و سایر گازهایی که در اطاق عمل مورد استعمال دارند

تزریق وریدی دارویی که منع مصرف وریدی دارد

مراجع ذیصلاح جهت رسیدگی به قصور پزشکی:

الف) مراجع قضایی (محاكم دادگستری)

ب) مراجع انتظامی صنفی (سازمان نظام پزشکی)

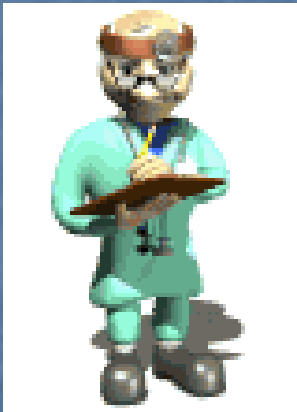
شرایط عدم قصور در امور پزشکی :

اقدامات پزشک قانونی باشد
قصد درمان داشته باشد (عدم سوء نیت)
اقدامات درمانی، اخلاقی و مشروع باشد
موازن علم پزشکی رعایت شده باشد
رضایت نامه و برائت نامه اخذ شده باشد

بطور خلاصه :

اقدامات پزشکی باید مبتنی بر موازین علمی ، قانونی و اخلاقی باشند. در غیر اینصورت ولو از بیمار رضایت یا برائت نامه هم اخذ شده باشد، باز هم پزشک و کادر پزشکی مسئول خواهند بود.

عوامل موثر در طرح شکایت بیماران از پزشکان:

تحلیل داده های آماری حکایت از افزایش تعداد شکایت از پزشکان دارد که غالب آنان مسائلی قابل اجتناب بوده و اطبا میتوانند با دقت نظر در انجام وظایف و حفظ خونسردی و توجه به وضع روحی بیمار و اطرافیان او و شرایط اقتصادی آنان و نیز امکانات درمانی خود از بروز بسیاری از این شکایات پیشگیری نمایند.

عوامل موثر در طرح شکایت بیماران از پزشکان:

- 1- عوامل رفتاری
- 2- آگاهی ندادن به بیمار و اطرافیان او درباره عوارض احتمالی و خطرات غیر قابل پیش بینی
- 3- مسائل مالی و هزینه درمان
- 4- عامل رشته تخصصی
- 5- دخالت و تحریک سایر همکاران
- 6- نگرفتن شرح حال کامل و عدم تکمیل دقیق پرونده قبل از اقدامات درمانی
- 7- قصور در مراقبتهای بعد از عمل جراحی
- 8- انتخاب بیمار
- 9- عدم مطالعه کافی و نداشتن اطلاعات کافی از تازه های پزشکی
- 10- مجهز نبودن مراکز درمانی به وسایل و لوازم ضروری پزشکی
- 11- نقص در مدیریت و عدم استفاده صحیح از نیروی انسانی و لوازم و تجهیزات
- 12- بی توجهی به مسائل فرهنگی ، سنن و آداب قبیله ای و اعتقادی

بخاطر داشته باشید ! بیمار اگر آسیب ببیند
ممکن است شکایت نکند. ولی اگر آزرده
شود ، خیلی محتمل است که شکایت نماید

